

Мандрівка до країни Шекспіра або чому Аліса жбурляється книжками?

Ключові слова: мистецтво, театр, Чернігівський Молодіжний театр, казка «Аліса у країні чудес», Ігор Тихомиров, Сергій Тимощук, Євгеній Сидоренко, репертуар

Анотація: прорецензовано виставу «Аліса у країні чудес» у драматургійній версії Ігоря Тихомирова та Сергія Тимощука і режисурі Євгенія Сидоренка, проанонсовано репертуар театру за країнознавчим принципом – привернуто увагу до англійських авторів.

Від 23 квітня можна починати і не закінчувати святкування дня народження Шекспіра. Чому? Бо для збереження ментального здоров'я і здатності до самоаналізу варто підійматися над потоком буденного. Бо реальна дата достеменно не відома. Бо людство таки має бути вдячним, що знайшовся драматург для усіх: і часів, і народів. Цифри 7 - 10 - 11 – це не таємний шифр, а потужна кількість комедій, хронік, трагедій, заповідані нам для постановок. Як потрапити на його батьківщину, не полишаючи своєї? Звісно, завітавши до театру.

Сьогодні пропоную вашій увазі погляд культуролога на одну ну дууууже англійську виставу. І анонс інших, не менш англійських.

Радість: у нашому місті є професійно створена казка для старших дітей, від 7 років. Хороша дитяча вистава – це та, після якої є про що поговорити дорослим. Компліменти стосуються інсценізації моєї улюбленої казки Л. Керрола «Аліса в країні див», здійсненої Чернігівським Молодіжним театром. Літературна основа написана Ігорем Тихомировим та Сергієм Тимощуком, режисерська постановка Євгенія Сидоренка. Сам Ігор Тихомиров вважає цю роботу алюзією на казку Керрола, адже написати за прозою, сповненою парадоксів, мовних ігор, абсурдних типажів драму – це спромогтися на міжвидовий переклад.

«Мед»: добре продуманий і втілений темпоритм вистави, тішить набір ідейних посилів, активна, вмотивована акторська робота. Відзначу, що Червона королева (грає актриса Інна Атрощенко) харизматична і жвава, кіт-філософ у виконанні актора Ярослава Сінчука, пропонує гносеологічні питання на кшталт: «що є пізнання?», «із ким варто об'єднувати зусилля у пізнанні світу?», «чи завжди пізнання іншої людини безхмарне?».

Образ Капелюшника, створений актором Сергієм Тимощуком, приємно-ексцентричний, а не божевільний. Відмічу приріст пластичного потенціалу актора. Як і вдале використання його фізичних даних, підкреслених костюмом.

До речі і костюми, і сценографія – це родзинки вистави. Вдало виглядають й ігри з Моцартом у музичній партитурі. Принадою постановки є хореографічний лейтмотив – джиги, вона організує дійство, рівномірно додає етнічних виразних ноток.

А ось і «дьюготь»: мистецтвознавчий досвід не дає мені права закрити очі на певні нюанси:

1) незакрита композиція твору (початок – приїзд акторів у містечко, де живе Аліса, а ось показати, як вони їдуть, виконавши місію, митці якимось «забули»);

2) рушійною силою змін в характері Червоної королеви є любов. Так от закоханий Кролик виразно і не двозначно відіграє почуття, а королева майже не розкрила свого нового ставлення до закоханого;

3) анахронізми (невідповідності художньому часу), до яких інколи доводиться удаватися драматургам та режисерам, можуть служити на посилення виразності, а інколи, на жаль, і на пригашення такої.

Окремі фактологічні помилки присутні в казці. Анахронізми (грамофон, який ще не винайшли у часи написання казки, чи згадка про ще ненаписаний роман Стівенсона) – це можна виправдати естетичними та ідейними задачами...чи здоровим молодіжним «хуліганством»;

4) загадкою є і потреба у переіменуванні гусіні. Замість Авессалома тепер Квазі, яка в оригіналі була сльозливою черепахою. До речі, актриса Ольга Руденок і половини свого потенціалу не вклала у роль (вочевидь, не полюбила цей образ).

Але автори знижують плечима і це буде читатися як: «право на альтернативні рішення ніхто у мистецтві не відміняв».

Попри все сказане, вистава «Аліса у країні чудес» гідна бути у постійному репертуарі театру. Етичні проекції на сцені тут дуже рельєфні:

1. казка інтелектуальна;
2. мотивує до читання;
3. провокує до складних мовних ігор, сенс яких – пізнання людини;
4. має подвійного адресата (дорослого і дитину від 7 років);
5. героїня ризикована, наполеглива, допитлива, здатна усвідомити помилку, вміє дружити;
6. усі персонажі не бояться складнощів і мужньо долають виклики;

7. королева має складний рух від злої до доброї, значить етична домінанта добра є аксіоматичною у Країні див;
8. книжка для дівчинки з часів вікторіанської Англії є провідником у світ дорослішання. Тому Аліса наприкінці вистави соромиться свого гніву і «варварства» (жбурляння чималим томиком у Кролика), а глядачі мають приклад набуття корекції емоцій і самопізнання.

Зараз складні часи, але треба шукати сили дивитися у майбутнє. Мріяти дієво: сходити до театру неначе на прогулянку Лондоном чи Ліверпулем. Поліпшити ментальне здоров'я і підпушити наш розвиток Чернігівський Молодіжний театр точно може.

Що ще з культури «туманного Альбіону» переглянути? Рекомендації взято безпосередньо від директора і художнього керівника «Молодіжки» Ігоря Тихомирова. Звісно – це вистави «Гарольд і Мод» на основі роману Коліна Хіггінса

і «Побачимо, хто з нас псих» (оновлена версія твору А. Ейкборна «Неймовірний ілюзіон Ерні»).

Скоро, Бог дасть, буде в репертуарі «Річард III» самого пана Шекспіра. Минулого сезону мріяли запустити навіть «Короля Ліра», проте багато акторів призвали на захист Батьківщини і проєкт залишився не реалізованим. Постановка про короля Річарда III максимально актуальна, бо політична ситуація у світі така, що без Шекспіра її складно пояснити. Шекспір геніально придумав і на всі часи спрацьовує цей твір. Людство так влаштоване, що раз на 30-40-50 років до влади приходять маніяки. Бо суспільство, на думку пана Ігоря, коли втрачає культурологічний стрижень, саме породжує злочин.

Насамкінець скажу, чому так сильно чекаю і заздалегідь радію майбутній прем'єрі: театр, у якому є потреба ставити Шекспіра – то столичне явище культури. Провінційність – це не географічне поняття. Леся Курбас, наш геній модерного українського театру, саме так і заповідав вимірювати творчі потенції міст: чи здатні на культурну європейську харизму, дерзновення інтерпретувати оригінально Шекспіра, чи хуторянські побоюються такого виклику. Наш Че має усі шанси відповідати назві «Північна культурна столиця» справами.